

Attityder i fokus i HRF:s årsrapport:

Tar tio år för många att erkänna sin hörselskada

I oktober presenterade HRF sin årsrapport "Adjö Yxskaft". Bland annat redovisas en undersökning som visar att två av tre hörselskadade inte har talat med sin arbetsgivare eller sina arbetskamrater om sin hörselnedsättning.

– Hörselskadades attityder till sin egen hörselnedsättning är en spegelbild av de attityder som är förhärskande runt om i samhället, säger Jan-Peter Strömngren, HRF:s ordförande.

Statistiken visar också att andelen hörselskadade stadigt ökar.

ÅRSRAPPORTENS TITEL "Adjö Yxskaft" syftar på det kända uttrycket "God dag, Yxskaft" som innebär att någon svarar på något annat än det man har frågat om.

– Vi hörselskadade är ofta så rädda för att visa att vi hör dåligt att vi hellre låtsas än säger de enkla orden "Jag är hörselskadad och hör tyvärr inte vad du säger", säger Jan-Peter Strömngren.

Denna bild bekräftas av den undersökning (Synnovate/HRF 2008) som presenteras i årsrapporten.

358 hörselskadade som inte har haft kontakt med hörsel-

vården fick frågan "Hur länge sedan var det som du insåg att du hör dåligt?" Av dessa hade 62 procent hört dåligt i mer än sex år och nära hälften, 45 procent, i mer än tio år.

– Årsrapporten visar på att hörselnedsättning är ett av våra största folkhälsoproblem. Vi visar på behov och lösningar, missförhållanden och möjligheter, säger Jan-Peter Strömngren.

– Vi konstaterar också att det är dags att säga adjö till utanförskap, diskriminering och bagatellisering av en miljon svenskars vårdbehov. Det är dags att säga "Adjö yxskaft".

I årsrapporten konstaterar HRF också att andelen hörselskadade ökar stadigt.

När Statistiska Centralbyrån, SCB, började undersöka hörselnedsättning 1984-1987 uppgick andelen hörselskadade till 11,3 procent. 20 år senare är andelen nu 14,1 procent av befolkningen.

Tvårt emot vad de flesta kanske tror är dessutom de flesta hörselska-

dade i yrkesverksam ålder. 54 procent (570 000 personer) är 16-64 år och 46 procent (480 000 personer) är i åldrarna 65-110 år.

För att uppnå så hög statistisk säkerhet som möjligt har HRF tagit fram medeltal för fyraårsintervaller för de olika åldersgrupperna.

Andelen hörselskadade ökar i samtliga åldersgrupper, men särskilt snabbt ökar den inom gruppen 35-44 år där den har ökat från cirka 6 procent till 9 procent.

Bristfälligt stöd till äldre

I årsrapporten konstateras också att stödet till äldre hörselskadade är bristfälligt. Till exempel råder det stor brist på hörselinstruktörer. Bara ett 50-tal av Sveriges 290 kommuner erbjuder den servicen, enligt en undersökning av HRF/Handu.

HRF har också tagit fram statistik över vilken typ av hörapparater som köps in av olika landsting. Här skiljer det sig ganska kraftigt. Till exempel köper Gävleborg in 4 procent "avancerade hörapparater" medan Skåne köper in 36 procent avancerade, (läs mer om detta på sidan 6).

Ett återkommande ämne i årsrapporten är de olika avgifter som landstingen tar ut av hörselskadade. Trots att Hälso- och sjukvårdslagen slår

Många hörselskadade kämpar vidare utan att söka hjälp, vilket kan leda till trötthet och huvudvärk.

fast att alla som behöver ska få hjälpmedel och rehabilitering har landstingen infört en uppsjö av olika avgifter.

– Landstingens ständiga ifrågasättande av hörselskadades behov av, och rätt till, hörapparater och andra hjälpmedel legitimerar synen på hörselnedsättning som ett lågstatusproblem som inte behöver tas på allvar, säger Jan-Peter Strömngren.

Måste betala

I 14 av Sveriges 21 landsting måste hörselskadade betala för att få tillgång till hörapparat. Dessutom ligger dessa avgifter oftast utanför högkostnadskyddet. Detta innebär att hörselskadade utsätts för negativ särbehandling jämfört med andra patientgrupper, anser HRF

En studie har visat att hörselskadade som fick välja mellan olika modeller ändrade sig när de fick veta vad hörapparatens kostade (se sidan 6)

Alla olika avgifter som har införts inom svensk hörselvård kan leda till att hörselskadade avstår från de hjälpmedel de trivs bäst med, anser HRF.

"Det förekommer också att personer som behöver två hörapparater bara har råd med en och tvingas välja vilket öra de vill kunna höra på (HRF/Hörsellinjen 2008)".

Behövs helhetssyn

HRF poängterar också behovet av helhetssyn i rehabiliteringen och framför allt: Hörapparatens är bara en del i rehabiliteringen.

En undersökning om hjälpmedel som HRF lät göra bland cirka 600 hörselskadade medlemmar i HRF och Unga Hörselskadade har tidigare visat att nästan varannan hörselskadad (20-75 år) inte hade alla de hjälpmedel de ansåg sig behöva och drygt 40 procent av alla i yrkesverksam ålder tyckte inte att de hade fått tillräcklig information om hjälp-

medel. Detta trots att hörselvården själva anser att de informerar om hjälpmedel.

Som en jämförelse uppger samtliga landsting att deras audionomer informerar om kompletterande utrustning till hörapparaten i samband med utprovning samt att yrkesverksamma får information om hur de kan få hörseltekniska produkter för arbetslivet. Detta enligt en undersökning av Svensk hörsel,

HRF:s årsrapport tar också upp dålig ljudmiljö som varje dag utestänger hörselskadade från samtal. En opinionsundersökning visar att HRF inte är ensamt om att anse att ljudmiljön är ett problem. Hela 52 procent anser att ljudmiljön i samhället är ett stort problem (HRF/Synovate/Temo 2007).

"Dålig ljudmiljö är ett stort och onödigt samhällsproblem som berör oss alla. Vi behöver ett samtalsvänligare Sverige", anser HRF.

STEFAN ANDERSSON

Jag googlar på tinnitus

MITT NYSTARTADE skivbolag har fått klart med artisten Titiyo. Vi firar kontraktet med en skön lyssningsmiddag på bolagskollegans ö i yttre skärgården. Det är en förträfflig stund i den numera oftast problemfyllda skivbranschen.

Efter maten träs ett par saftiga hörlurar över huvudet. Därefter lyssnar jag på Titiyos nya låtar på hög volym. Och på högre volym. Och högre. Inte för en sekund anar jag att när lurarna tas av ska jag komma att höra ett vinande ljud som sedan vägrar försvinna.

Morgonen därpå är det kvar. Rädslan att något allvarligt har hänt börjar ta fäste. Men ändå inte. För värre än detta har väl ändå mina hörselgångar utsatts för?

Som den gången på Hammersmith Odeon i London när Motorhead spelade så högt att publiken omkring mig kräktes. Eller då hjälten Neil Young under ett gitarrsolo på Sjöhistoriska i Stockholm plågade sin gitarr så intensivt att en högtalare började brinna under den episka "Down By The River". Jag tyckte det var en livsupplevelse.

Men när vinandet finns kvar även dag tre är det dags för insikt om hur många gånger jag tangerat gränsen. Även jag borde ha behandlat klokare det sinne som troligen är mitt mest älskade. Jag har inte varit slarvig, jag har varit urbotad dum. Medan jag söker på Google om tinnitus avskyr jag mig själv. I tio timmar är jag kallsvettig. Sedan tynar vinandet sakta bort för att sedan försvinna. Det är som att det lagts ljuv bomull kring öronen.

Med tystnaden kommer tacksamheten. När jag ens vågar placera en CD i stereon blir det Brian Enos "Discreet Music". Eno, i dag känd som producent av artister som U2 och Coldplay, var på 1970-talet en kulthjälte just avhoppad från gruppen Roxy Music. I det läget blev han i London påkörd av en taxi. Under konvalescensen fick han i present en skiva med keltisk harpmusik. Problemet var att givaren satte på plattan på ytterst låg ljudnivå, för att sedan lämna sjuksalen. När den sångbundne Eno låg och ansträngde sig till det yttersta för att ens höra de ljuva gaeliska harmonierna uppstod i hans huvud en sorts diskret rumsmusik som sedan dess kallas för "ambient music". Det är motsatsen till underbara dumheter som Motorhead.

Så småningom vågar jag ändå återvända till de högre volymstrecken. Inte till elva på en tiogradig skala, som i den fejkade hårdrockdokumentären "Spinal Tap". Men närapå.

Frågan är nu: har jag lärt mig något?

Lars Nylin

har under 30 år arbetat som musikjournalist och på skivbolag. Han driver i dag skivbolaget Sheriff records och är chefredaktör för Musikindustrin.se. På fritiden är han sportjournalist med Sportbladet som vanligaste forum.

